

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Petra Šebka a soudců Mgr. Kateřiny Kopečkové, Ph.D., a JUDr. Davida Rause, Ph.D., v právní věci

žalobce: **Lidl Česká republika v.o.s.**
sídlem Nárožní 1359/11, Praha
zastoupen JUDr. Pavlem Dejlem, Ph.D., LL.M., advokátem
sídlem Jungmannova 745/24, Praha

proti
žalovanému: **Ministerstvo zemědělství**
sídlem Těšnov 65/17, Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17.2.2022, č.j. MZE-6435/2022-18123,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva zemědělství ze dne 17.2.2022, č.j. MZE-6435/2022-18123, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.

- III. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 16 528 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta JUDr. Pavla Dejla, Ph.D., LL.M.

Odůvodnění:

I. Shrnutí podstaty věci

1. Ústřední inspektorát Státní zemědělské a potravinářské inspekce rozhodnutím ze dne 17.2.2015 potvrdil rozhodnutí Státní zemědělské a potravinářské inspekce, inspektorátu v Plzni, ze dne 29.5.2014, kterým byla žalobci uložena pokuta 1 800 000 Kč. V dubnu 2015 žalobce tuto pokutu zaplatil.
2. Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 18.3.2016, č.j. 30 A 26/2015-100, obě správní rozhodnutí zrušil. Státní zemědělská a potravinářská inspekce žalobci vrátila zaplacenou pokutu v červnu 2016.
3. Žalobce následně uplatnil nárok na zaplacení úroku z neoprávněně uložené daně podle § 254 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění účinném do 30. 6. 2017. To však správní orgán odmítl. Proti tomu podal žalobce námitku. Rozhodnutím ze dne 26.11.2021, č. j. SZPI/AB407-174/2014, byla jeho námitka zamítnuta. Stejně jako žalobcovu odvolání proti tomuto rozhodnutí (rozhodnutím žalovaného ze dne 17.2.2022). Žalovaný dospěl totiž k závěru, že Státní zemědělská a potravinářská inspekce je sice v postavení správce daně, nicméně toliko takového, který je příslušný k výběru uložených pokut; při vydání rozhodnutí o uložení pokuty správcem daně nebyla. Pokuta se totiž stala daní až jejím inkasem. Nebyla tak splněna podmínka, že bylo zrušeno rozhodnutí o stanovení daně. Proti tomu podal žalobce žalobu.

II. Shrnutí žalobní argumentace

4. Žalobce namítá, že napadené (i jemu předcházející) rozhodnutí je nezákonné, nesprávné a nepřezkoumatelné.
5. Správní orgány nezákonně interpretovaly § 254 odst. 1 daňového řádu a dospěly k závěru, že žalobci nevznikl nárok na úrok z neoprávněného jednání správce daně. Podle žalobce je postup žalovaného v rozporu se smyslem a účelem institutu úroku z neoprávněného jednání správce daně a s rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22.12.2015, č.j. 3 As 113/2014-47, ze dne 15.9.2016, č.j. 9 Afs 128/2016-139, a ze dne 28.11.2018, č.j. 3 Afs 12/2017-51, které konstantně poukazují na to, že úrok má kompenzovat újmu při nemožnosti nakládat s finančními prostředky. Aplikaci § 254 odst. 1 daňového řádu v rámci dělené správy opakovaně potvrdily i správní soudy. Žalobce k tomu odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15.9.2016, č.j. 9 Afs 128/2016-39, a rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27.9.2016, č.j. 30 Af 65/2014-202.
6. Žalobce dále namítá, že správní orgány svůj výklad opřely o starší komentářovou literaturu k § 161 daňového řádu, která není na nyní posuzovanou věc aplikovatelná, a o nezávazná vyjádření Ministerstva financí. Zdůrazňuje, že úrok dle § 254 daňového řádu s inkasem

peněžitého plnění správním orgánem souvisí; vznik nároku na úrok dle § 254 daňového řádu je přímým důsledkem neoprávněně inkasované daně, resp. peněžitého plnění v rámci dělené správy.

7. Z těchto důvodů se žalobce domáhá zrušení jak napadeného, tak jemu předcházejícího prvostupňového rozhodnutí. Na svém procesním postoji žalobce setrval po celou dobu řízení před zdejší soudem, včetně jednání, které ve věci proběhlo.

III. Shrnutí procesního stanoviska žalovaného

8. Žalovaný námitky žalobce odmítá a odkazuje na obsah napadeného rozhodnutí, které považuje za zákonné. Judikaturu správních soudů žalovaný nepřehlédl, nicméně ji považuje za nepoužitelnou.
9. S ohledem na shora uvedené žalovaný navrhl, aby zdejší soud žalobu zamítl. Taktéž žalovaný setrval na svém procesním postoji po celou dobu řízení před zdejší soudem, včetně jednání.

IV. Posouzení věci

10. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s.ř.s.“), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.) a je přípustná (§ 65, § 68 a § 70 s.ř.s.).
11. Zdejší soud napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s.) podle skutkového a právního stavu ke dni rozhodnutí žalovaného (§ 75 odst. 1 s.ř.s.) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
12. Pokud jde o námitku nepřezkoumatelnosti rozhodnutí, tak tu zdejší soud neshledal důvodnou. Předně zdejší soud poznamenává, že přezkoumatelnost není odrazem subjektivní představy účastníka správního řízení, jak správní orgán danou námitku vypořádá. Správní orgán však musí účastníkovi řízení poskytnout srozumitelnou a jednoznačnou reakci na jeho námitky a sdělit jasný postoj správního orgánu k věci tak, aby na něj mohl v dalších fázích řízení relevantním způsobem reagovat. Tomuto požadavku jak napadené, tak prvostupňové rozhodnutí, dostalo. Žalobce v žalobě s názorem žalovaného srozumitelně a jasně polemizuje.
13. Předmětem posouzení je tedy právní otázka, zda v nyní projednávané věci (v důsledku vrácení pokuty žalobci) měl být žalobci rovněž přiznán úrok z prodlení z neoprávněného jednání správce daně ve smyslu § 254 odst. 1 daňového řádu.
14. Není sporu, že v dubnu 2015 žalobce na základě rozhodnutí Státní zemědělské a potravinářské inspekce zaplatil pokutu (spolu s náklady řízení) na účet Státní zemědělské a potravinářské inspekce, která ji v červnu 2016 (po zrušení rozhodnutí soudem) vrátila na účet žalobce.
15. Pro nyní projednávanou věc je relevantní právní úprava v době vzniku dluhu, tj. v okamžiku zaplacení pokuty; tímto okamžikem byly převedeny finanční prostředky na účet správce daně a žalobce tak s nimi nemohl disponovat (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23.11.2011, č.j. 7 Afs 59/2010-143, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.5.2015, č.j. 6 As 152/2014-78, či rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 11.2.2021, č.j. 62 Af 24/2019-249).

16. S ohledem na datum zaplacení pokuty (tj. duben 2015) je relevantní právní úprava § 254 odst. 1 daňového řádu ve znění účinném do 30.6.2017. Podle tohoto ustanovení platilo, že dojde-li ke zrušení, změně nebo prohlášení nicotnosti rozhodnutí o stanovení daně z důvodu nezákonnosti nebo z důvodu nesprávného úředního postupu správce daně, náleží daňovému subjektu úrok z částky, která byla daňovým subjektem uhrazena na základě tohoto rozhodnutí nebo v souvislosti s tímto rozhodnutím, který odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o 14 procentních bodů, platné pro první den příslušného kalendářního pololetí, a to ode dne následujícího po dni splatnosti nesprávně stanovené daně, nebo došlo-li k úhradě nesprávně stanovené daně později, ode dne její úhrady.
17. Žalobci je třeba přisvědčit, že judikurní praxe správních soudů jednoznačně vychází ze závěru, že bylo-li sankční rozhodnutí zrušeno pravomocným rozhodnutím soudu, pokuta uhrazená na jeho základě se stala od počátku (tedy od okamžiku úhrady pokuty správnímu orgánu) zaviněným daňovým přeplatkem, který měl být pokutovanému vrácen spolu s případným úrokem (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15.9.2016, č.j. 9 Afs 128/2016-39), tedy i v rámci tzv. dělené správy. Jinak řečeno, úrok z neoprávněného jednání podle § 254 odst. 1 daňového řádu tak náleží jak v případě, že je jako nezákonné zrušeno rozhodnutí o uložení povinnosti peněžního plnění „běžné“, tak v případě dělené správy. Není tedy podstatné, zda se nyní o případ věcné dělené správy jednalo či nikoli. Rovněž je nepodstatné, že pokuta byla uložena podle správního řádu. Jak uvedl Nejvyšší správní soud ve shora citovaném rozsudku, rozhodnutím o stanovení daně podle § 254 odst. 1 daňového řádu je i rozhodnutí vydané jiným orgánem veřejné moci než správcem daně. Podle Nejvyššího správního soudu tak „... platí, že bylo-li sankční rozhodnutí (rozhodnutí o pokutě) zrušeno pravomocným rozhodnutím soudu, stala se pokuta uhrazená na jeho základě od počátku (tj. ode dne její úhrady) zaviněným daňovým přeplatkem, který musí být pokutovanému vrácen i s úrokem z přeplatku“. V daném případě byla navíc pokuta uložena, vybrána i vrácena Státní zemědělskou a potravinářskou inspekcí, kterou je tak třeba za správce daně považovat (a to nikoli pouze v okamžiku, kdy pokutu vybíral, jak se domnívá žalovaný).
18. Závěr žalovaného, který je s právě uvedeným rozporný, je tak nezákonný. Žalovaný si je přitom vědom, že jeho postup je s judikaturou rozporný. Nelze přitom souhlasit, že by judikatura správních soudů byla nepoužitelná s ohledem na to, že civilní soudy v některých případech rozhodovaly obdobné situace v režimu náhrady škody ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád). Byť soud samozřejmě souhlasí s tím, že je více než žádoucí, aby soudy (správní i civilní) rozhodovaly ve shodných věcech v zásadě stejně (nález Ústavního soudu ve věci sp.zn. II. ÚS 2765/20), nezpůsobuje odlišný postup civilních a správních soudů v některých případech nepoužitelnost veškeré správní judikatury; navíc judikatury poměrně dlouhodobé a jednoznačné. Nelze ani přehlédnout, že aplikace § 254 odst. 1 daňového řádu na peněžitá plnění neznamená, že daňovému subjektu nemůže vzniknout škoda či nemajetková újma způsobená nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem. Taková škoda/nemajetková újma by se posuzovala podle zákona č. 82/1998 Sb. a dle § 254 odst. 6 daňového řádu by se přiznaný úrok z neoprávněného jednání

správce daně započítával na přiznanou náhradu škody nebo přiznané zadostiučnění za vzniklou nemajetkovou újmu.

19. S ohledem na konstatovanou nezákonnost zdejší soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, v němž je žalovaný vázán právním názorem soudu (§ 78 odst. 4 a 5 s. ř. s.). Nezbytnost zrušení prvostupňového rozhodnutí, nechť posoudí žalovaný.

V. Náklady řízení

20. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.
21. Žalobce dosáhl v řízení o žalobě plného úspěchu, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Náklady žalobce jsou tvořeny odměnou zástupce za tři úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby a účast na jednání) podle § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), přičemž mimosmluvní odměna za jeden úkon právní služby činí částku 3 100 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu]. Dále žalobci náleží náhrada hotových výdajů zástupce v paušální výši 300 Kč za každý ze tří úkonů právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu) a cestovného za jízdu vlakem z Prahy do Brna a zpět ve výši 1 186 Kč, což žalobce doložil kopiemi jízdenek. K tomu soud připočetl náhradu za daň z přidané hodnoty, kterou je zástupce povinen odvést z odměny a náhrad ve výši 2 142 Kč (§ 57 odst. 2 s. ř. s.) a zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč. Celkem tedy žalobci na náhradě nákladů řízení náleží částka ve výši 16 528 Kč. Zdejší soud uložil žalovanému zaplatit náhradu nákladů řízení k rukám zástupce žalobce v přiměřené lhůtě.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 7.září 2023

Petr Šebek v.r.
předseda senátu